

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egyet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reklamátiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1874. okt. 23-án.

Akár hányszor szólaltunk föl már igazságszolgáltatásunk érdekében; akár hányszor reámutattunk a bajokra, miknek elhárítása nélkül kedvezőbb állapotokat nem remélhetünk, de mindig oda tettük, kilátásba helyeztük a reményt, hogy társadalmi életünk egyik legfőbb tényezője az igazságügy, végre valahára mégis csak javulni fog.

Fájdalom, reményeink még mindig nem valósultak, s már-már kezdünk tejesleg búcsútni tőlük, kezdünk lemondani azokról.

Pedig soha sem beszéltünk elérhetlenről; soha sem barangoltunk az ideal jogállapot magas régióban, nem kívántunk rendkívüli dolgokat; ki figyelemmel kísérte irányunkat, még azzal sem vadhatal, hogy az előrehaladottabb európai jogélet utánzását majmoltuk volna. Isten mentsen! óhajunk mindig fejlődő állami életünk, s korlátolt pénzviszonyainkkal karöltve és combinative nyilvánult, s a lehetőség határain túl nem járt, s mégis ismételjük ma is csak könnyen teljesülhet reményeinkkel vagyunk, s kilátásunk sincs bár türhető igazságszolgáltatáshoz.

Annak idejében többen nyilváníták előttünk, ne zaklassuk a jogi reformokat, majd elérünk azokhoz rendre, a kormánynak úgy is temérdek a baja, azután haszontalan minden erőlködés, jóakaratusunk kiáltó szó marad a pusztában, s több eféle.

Az illetőknek nagyon is igazuk volt; az eredmény eddigelő csakugyan „kiáltó szó a pusztában.”

Mitől legtöbbet vártunk, abban legtöbbet csalódtunk: értjük alatta az 1872-ki bírósági szervezetet, hittük, hogy perrendtartásunk nyomorain részben legalább ez fog segíteni.

Vitattuk, erősítettük, mikép a jogi reformok kezdeményezése a bírósági rendszert illeti; mikép jogéletbeni haladásunk kiindulási pontjául a bírósági szervezetnek kell szolgálni; annyira lelkiünkhöz nőtt e remény, mikép botorságnak tartottuk csak föltenni is, hogye nélkül jogállapotunk javulni vagy kedvezőbbé alakulni fog.

Emlékezünk, hogy a kedvezőtlen eredményt mindjárt a szervezés történetkor a karácsoni ki nevezések alkalmával jeleztük, s már akkor sem jövendöltünk semmi szép jövőt juszticziánkra nézve.

Most azonban, midőn a harmadik év tapasztalata áll mögöttünk, nemcsak mi, de maguk a reformot létesítő illető egyének is bevallják, mikép bizon a bírósági reform nagyon silányul sikerült; bevallják illetékes körökben, — mert nem is lehet takargatni a mi rossz, — hogy igazságszolgáltatásunk nem vált kielégítőbbé, hogy jogi reformjaink nem sikerültek, hogy jogállapotaink, ha nem is rosszabbak, de nem is kedvezőbbek, mint valaha.

Fejtegettük már mi is akár hányszor az okokat, melyek jogi hátramaradásunkat előidézték, s okozták azt, hogy csaknem tíz évi parlamentaris rendszerünk alatt igazságügyünk javulásában semmi sem történt.

Igen sokan e baj lényeges forrását a codexek hiányában vélik felfedezhetni; ez mindenesetre egy ok, de szerintünk nem a leglényegesebb; hisz akár hány állam nem dicsekszik ily codexekkel; hisz Angliának épen nincs rendszeres törvénykönyve. de azért ott az igazságszolgáltatás, s az ezen alapuló hitel, s társadalmi moral bizonyára a miénkhez képest valóságos eldorado.

Valjuk be, s ismerjük el, hogy codexeink hiánya mellett egyéb és hatalmasabb ok az, mi igazságügyünket földhöz köti.

Ha ki mertük mondani, hogy a szervezet nem tetszik, ne rejsük véka alá az okot, hogy miért nem tetszik az.

Csaknem három évi tapasztalat áll mögöttünk, elég idő arra, hogy e szervezetnél a jogi szakképzettség az alapos készség hiányát felfedezhessük.

A jogi szakképzettség hiánya az, mi rendkívüli nagy ürt képez igazságszolgáltatásunk jeleni kezelésében.

Aztán ne tagadjuk el azt sem, hogy a jogtudományokkal nem sokat törődünk, tanulni nem szeretünk, s hogy a hivatalban eltöltött órákat elégséges oknak tartjuk arra, hogy olvasással ne terheljük magunkat.

Ezen tanulmányozási vágy, s törekvés hiánya, ez az, mi jogi előhaladásunk egyik akadályát képezi, a szervezet elvétettsége igen nagy részben épen ebben találja indokolását, melyet, hogy finis coronat opus, betetőztünk a bírói elmozdithatlansági törvényvel.

Az országgyűlésnek a mai napon történendő egybejöttével mindenekelőtt az állam költségvetés és a pénzügyi törvényjavaslatok fognak eleibe terjesztetni. E törvényjavaslatok azután a pénzügyi bizottsághoz lévén utasítandók, az idő alatt, míg a pénzügyi bizottság tárgyalandja, a még függőben levő néhány törvény, mint az ügyvédi és közjegyzői törvény fog az országgyűlés által végleg elintéztetni, s így valószínű, hogy ezek jövő november közepén szentesítve lesznek.

A mi különösen a közjegyzői intézmény életbeléptetését illeti, miután a törvény szentesítése után a közjegyzői állomások betöltését hirdetendő pályázat mintegy egy hónapot és ez idő letelte után a kir. törvényszékek kinevezési javaslatai — ez utóbbiak törvény szerint — 15 napot fognak igénybe venni: remélhető, hogy a közjegyzői kinevezések már jövő évi január hóban fognak megtörténni és alig álland valami útjában annak, hogy a közjegyzői intézmény már jövő évi március hó 1-én életbe léptetessék.

A közjegyzők számának és székhelyeiknek megállapítása iránti javaslatok az összes kir. törvényszékek részéről az igazságügyminiszteriumhoz már fölterjesztettek.

A felsőbb bíróságok ügykezelésére vonatkozólag, mint a „Magy. Pol.” írja: az igazságügyminiszter legujabban egy rendeletet bocsátott ki. E szerint a per kivonatolás, mely miatt az első folyamodású törvényszékek részéről oly sok panasz emeltetett, egyáltalában megszüntetett; a felsőbb bíróságok határozatainak kiadmányozási alakjában változás fog történni, a mennyiben az eddig szokásban lévő hosszadalmas bevezetése az ítéletek és végzéseknél eszik és a fejezet csak a felek neveit s az alsóbb bíróságnak a revízió tárgyát képező határozata keltét fogja tartalmazni. Ezen szabályrendelet jövő évi január elsején fog életbelépni.

Jogi szemle.

VÉLEMÉNY

a maros-vásárhelyi jogászegylet bűnügyi szakosztálya által kitűzött ezen kérdésre:

„Az irhoni börtönrendszer minő föltételek mellett volna hazánkban alkalmazható, s mennyiben volna annak alkalmazásától a javítási cél elérése várható tekintettel népünk fejlődési állapotára, életviszonyaira és természeti sajátosságaira?”

(Folytatás.)

Tekintettel azon körülményre, hogy hazánkban ez ideig még a börtönügyi irodalom kezdetleges állapotban van, s az érdeklődők is az iránti ismereteiket inkább a német s más nyelveken írott művek tanulmányozása folytán szerezhetik meg, szükségesnek tartjuk véleményünk kimondása előtt röviden ismertetni az irhoni börtönrendszer alapelveit. A kik különben az irhoni börtönrendszerről bővebb, s részletesebb felvilágosítást kívánnak szerezni, azok megtalálhatják azt Holtzendorff Ferencz berlini egyetemi jogtanárnak „Das irische Gefängnissystem insbesondere die Zwischenanstalten vor der Entlassung der Sträflinge” című művében, s az ugyancsak általa több jeles német jogtudós közreműködése mellett szerkesztett „Allgemeine deutsche Strafrechtszeitung” 1862. évi folyama 35—39. számaiban „Bemerkungen und Beobachtungen über den gegenwärtigen Zustand der irischen Gefängnisseinrichtungen” cím alatt közölt cikkeiben, s kivonatolva a „Magyar Igazságügy” című jogtudományi havi folyóirat folyó évi május, június, július és augusztus havi füzetében.

Ezen szerint a rendszer alapítványa az, hogy a szabadságbüntetésben elmarasztalt egyén büntetése kiállításának ideje alatt a szigor különböző, s fokozatos nemeinek alkalmazása, s az azzal kapcsolatos bánásmód által büntetésének kiállása ideje alatt a társadalomba való visszatérése alkalmával újból megnyerendő szabadsága okszerű használhatására megjavítva fokozatosan készítessék elé, illetőleg az elítélt, s erkölcsileg romlásnak indult, vagy már megromlott egyén lehetőleg megjavítva adassék vissza a társadalomnak, s a már egyszer szabadságbüntetéssel sújtott egyének a visszaesésektől lehetőleg biztosítottassanak.

Mely alapelvnek megfelelőleg az irhoni börtönrendszer szerint a fegyenczek büntetése 4 fokozatra van felosztva:

1-ör. Magánfogság.

2-ör. Közös fogság.

Mai számunkhoz van mellékelve: „Az Österreichische Textil Industrie” körlevele.

3-or. Az u. n. közvetítő intézetben kiállandó fogság és 4-er a feltételes, s rendőri felügyelet alatti szabad lábra helyezés.

Lássuk már most röviden, hogy ezen fokoza-
tokban a büntetés hogyan, s minő eredménnyel haj-
tható végre?

I. A magánfogság kiállítására berendezett épü-
let négy kétemeletes szárnyból áll, melyek egy köz-
ponti teremben összpontosulnak, honnan az egész
épület, illetőleg emelet belseje áttekinthető. Az épü-
let szárnyainak közepén végig eléggé térs világos
folyósó van, melytől jobbra és balra vannak a szá-
mozott, s körülbelül 800 kubikláb légűr tartalmu
zárkák, melyeknek ablakai a világosság mérséklése
végett fehér színű homályos üveggel vannak ellátva.
Minden egyes zárka csak a legnekülözhetlenebb
butodarabokkal van felszerelve, s az ajtaján lévő
leszjuka át a fegyencz foglalkozása, s állapota foly-
tonosan észrevételül figyelemmel kísérhető. Egy
ily zárkában kezd a fegyencz büntetése kiállítását,
s az tart 8—9 hónapig a fegyencz magaviseletéhez,
s a fegyházi igazgatóság belátásához képest. Itt
zárkája, kedélyállapota, — s ha olvasni tud —
az igazgatóság által rendelkezésére bocsátott köny-
vek képezik a fegyencz világát, s itt kezd azok
fölött gondolkodni. Gondolatfolyama mi által sem
zavartatik meg, a naponta 1—2 órát igénybe venni
szokott tanítás, szabadon való járkálás, isteni tisz-
telnten való megjelenésen kívül, mik neki a további
gondolkozásra csak újabb alkalmat s anyagot szolgál-
tatnak. A gondolkozásnak megszokása pedig már
magában nagy nyereség. Ezen idő alatt mérsékelt
tápozás mellett oktatásban, s munkában is részle-
tetnek. Az oktatás az a célra berendezett terem-
ben a képességi fokozathoz mérten az egy osztályba
sorozottakkal együttesen eszközöltetik, munkáját
pedig, — a mi az első három hóban rendszerint
cocusdióból, s ócska kötélfosztásból áll — minde-
nik zárkájában végzi. Az első három hó után élel-
mezésük javíttatik, s több figyelmet igénylő mun-
kával foglalkoztatnak p. o.: lábtörő szőnyegek ké-
szítése, egyszerűbb szabó és cipész munkával stb.
Kedvezményül a fogság utolsó idejében megenged-
tetik a félig nyitott ajtó melletti dolgozás. Célja
tehát a magánfogságnak a gondolkodás általi ma-
gábaszállás, minek eszközlése, illetőleg elősegítése
a felügyelő, s tanítószemélyzet főfeladata. A bünte-
tés ezen fokozata a fegyenczek elrettentésére szol-
gál, s egyszersmind előkészíti őket a büntetés má-
sodik fokozatára, a közös rendszerű fogságra.

II. A büntetés második fokozatát a közös fog-
ság képezvén, annak kiállása végett a fegyenczek
a magánfogságból a közös rendszer követelményei
szerint berendezett fegyházba szállítanak. Ez az
előbbinél ismertebb, s egyszerűbb is lévén, részle-
tesebb leírását mellőzhetőnek tartjuk. Itt nappali

közös, s erejükhez alkalmazott, rendszerint nehéz
munkával foglalkoztatnak, együttes oktatásban ré-
szesülnek, éjszakára pedig a rácszatokkal elválasz-
tott ágyakkal berendezett közös hálóteremben he-
lyeztetnek el. Itt az előbbinél nehezebb munkát
kelletvén végezni, a tápozás is valamivel jobb. A
magaviselet és kifejtett munkássághoz képest, bizo-
nyos jegyekkel láttatnak el, s az azokról vezetett rend-
szeres jegyzékek szerint osztályoztatnak. Azokra
nézve, kik már közös fogságba jutottak, a magán-
fogság és bójt, csak mint fegyelmi büntetés alkal-
maztatik.

A magán fogság után a közös fogság a fe-
gyenczre rendszerint jótékony hatást gyakorol, s
különösen azon tudat, hogy onnan egy még jobb
helyzetet biztosít u. n. közvetítő intézetbe juthat,
s jó magaviselet következtében még onnan is u. n.
feltételes szabadonbocsátásban részesülhet, erős ösz-
tönül szolgál a fegyenczre nézve, hogy munkássá-
gában, s magaviseletében magát a kitűnők osztá-
lyába soroztathassa, honnan azután az igazgatóság
rendelkezése folytán a büntetés harmadik fokozatá-
nak megkezdhetése végett minél előbb egy közve-
titő intézetbe juthasson. Arra nem igen van eset,
hogy valaki onnan a magánfogságba vissza kíván-
kozzék. Közvetítő intézetbe azonban nem bocsátat-
nak azok, kik gyilkosság, emberölés, sodomia, s a
politikai büntett gyanánt tekintett u. n. „haszon-
bér elleni“ büntényben marasztaltattak el, valamint
a munkaképtelenek, gyenge elméjük, az életfogy-
tiglan elítéltek, s a javíthatlan gonosz indulatuak-
nak mutatkozott fegyenczek, a kik büntetésüket
rendszerint egészben a közös fogságban állják ki, ha
csak onnan némelyek különös tekintetből, avagy
kegyelem folytán feltételes szabadlábra helyezés-
ben nem részesülhetnek, mire azonban a megjavulás-
nak szintén egy nagyobb fokozatu szolgálhat indokul.

III. A közvetítő intézet, mint az irhoni bört-
önrendszer harmadik fokozatának feladata első sor-
ban próbára tenni a fegyenczet arra nézve, hogy
büntetése addigi ideje alatt mennyire javult, s a
tekintetben magát mily foku bizalomra érdemesítette?
Közvetítő intézetül rendszerint valamely olyan gaz-
dasági telep használtatik, melyben a fegyenczek egyebek
mellett a bel- és külgazdaszat minden nemeivel megis-
mertetnek s foglalkoztatnak, csakis fegyvertelen mun-
kavezetők felügyelete, s egy gazdasági gondnok ve-
zetése alatt. Azért azonban ott is szigorú fegy-
lem uralkodik, s az leginkább a fegyenczek által
erkölcsi és nem külső kényszereszközök alkalmazá-
sával, s igénybevételével tartatik fenn. Engedetlen-
ség, makacosság, ellenszegülés vagy bármilyen ki-
hágás esetében pedig a fegyencz büntetésül a ma-
gánrendszerű fegyházba való visszaszállítás által
fenyítettik. A közvetítő intézetben a fegyenczek kö-
zös lakályos épületben laknak, tavasz kezdetétől az

ősz végéig leginkább a szabadban foglalkoztatnak
azon kevesek kivételével, kik az intézet részére, szabó,
cipész, asztalos vagy más munkák teljesítése vé-
gett az a végre berendezett munkateremben dolgoz-
nak, egészséges, s kellő mennyiségű jó tápozásban
részesülnek, s a kiszabott munkától fennmaradt sza-
bad idejükben az intézet könyvtárának használata
mellett rendszeres tanítatásban részesülnek, s ré-
szükre a rendes hittani oktatáson kívül gyakorlatias
irányú felolvasások is tartatnak.

A felolvasások tartalmát s irányát illetőleg
ide írtatjuk:

Dr. Hotzendoff Ferencz berlini egyetemi
jogtanár által egybeállított kimutatást azon előadási
tárgyak egy részéről, melyekről az irhoni smithfieldi
fegyházi közvetítő intézetben felolvasások tartattak
az 1857-ik évben.

A jellem önmegtágadási és elhatározási képes-
sége. Canada és jövedelem forrásai. Az adók. A föld-
gömb folyói, tengerei és hegységei. Az igazi becsü-
letesség.

A kötelesség teljesítésbeni lelkiismeretesség. A
munkaadó és munkás. Európa folyói. A légűr. Az
igazság.

A megelégedés. A nemes érzék. Nyugat Ausz-
trália és jövedelem forrásai. A tél és jótéteményei.
A föld alakja.

Az erdő és erdészet. Az önuralom előnye. A
javulás jelei. A lélekjelenlét. Anglia és gyarmatai.

Az idegen tulajdon iránti tisztelet. A smith-
fieldi fegyenczek hálakötelezettsége az angol kor-
mány iránt. A tenger mélységének titkai. Az iszá-
kosság költséges volta és a mértékletesség. A nő-
vényvilág.

A főbb és alsóbb rendűk iránti magaviselet. A
munka követelményei s jótéteményei. Ki vándorol-
jon ki?

Az adósság megfizetésében tanusítandó lelki-
meretesség. A takarékpénztárak, s azok előnye.
Nyomasztó körülmények között a tudományok iránti
vonzalom. A természettani földrajz nevezetességei.
A kivándorlás, mint a jólét és függetlenség eszköze.

A jólét iránya. A mértékletesség következmé-
nyei, s áldásai. A talaj nedvessége. A légűr befo-
lyása. Ausztrália és aranymezői.

A háladatosság és háladatlanság. Isten jósága
a teremtésben. Az emberi szív. Az Óceán. Új déli
Wales.

Az ígérek megtartásábani lelkiismeretesség.
A viz. A becsületesség. A földrajzi térképek, s
műszavak használata.

Az őszinteség és kétszínűség. Az ünnepnapok.
Az irigység káros következményei, s ellenszere. Az
emberi testalkat. A szokás.

TÁRCSA.

A SZÉKELY NÉPELETBŐL.

Népsmel rajz.
(Folytatás.)

I.

A nőknél is bár egyszer babos, máskor ismét sottis,
ismét máskor ilyen, vagy amolyan köntös a módi, a szo-
kás, a divat s a keszkenőt most így, majd úgy viselik;
hanem a kalap cifraságából való viselése, hogy csak a
feje tetejére jusson, az álhaj és arczkimeszelés, melyek
a természetet erőltetnék, a módi szénásszekér hajviselés
stb. túlságokba nem csapnak át. Az öltözékben divato-
zók is jobbra különözködnek, mint ritka kivételek, alig
lehet ezriben egyszer egy-két ily példát észlelhetni, mert
a székelység is egyáltalán a magyar nép; oh, ez nemzeti
szabásu öltönyt ma sem cseréli föl mással, és a székel-
leány inkább ott hagyja gazdáját — nem egy eset volt
reá — mintsem gazdaja által adott nem nemzeti — ta-
lán nem is oly czélszerű — cifra szabásu ruhákat ma-
gára vegyen. Jól mondja Petőfink:

Csak nem fajult el még a székel vér,
Minden kis csöppje drága gyöngyöt ér!

De nem csak a székel asszony, hanem a ház ura,
a férj is honi és pedig legtöbbször saját tűzhelye mel-
lett készült ugynevezett czondraposztó kabátot hord és

nem. mert módja egyébre nincs, van ám módja a kívül
is; de, mert maga készítette ruhát hord, kétszeresen van.
Azért teszi, mert elődei iránt kegyeletes emlékekkel, tisz-
telettel viseltetik, s mint ilyen, fenntartója a régi
szokásoknak, melyekről lássunk egy pár szót.

A népszokásokat — mint említém — a régi ke-
gyelettel a nép tartja fenn és újítja meg, ez által őrizve
meg azt az idő mohától, az elfeledéstől; e népszokások
— csak futólagos megtekintés után is — szintén arról
győznek meg, hogy e népnek értelme, tehetsége van, s
mert a népszokásokat maga a nép szerző, ismerjük azo-
kat meg, hogy azokból a népet ismerni tanuljuk: ez
okból vessünk egy, az idő- és térhez alkalmazkodva,
rövid pillantást a népszokások különböző fajaira.

A magyar és székel, mert egy nép az, népszoká-
sok különböző fajairól szólva, először is azon babona-
szerű, az ősidőkből fenntartott jóslási népszokásokat lás-
suk, milyenek népünkél, legkivált a székel-fajnál ho-
nosak, s különösen az idő különböző variációi között a
meddig él? mikor megy férjhez? (mikor visz menyecs-
két a házhoz) avagy milyen idő lesz? bú, öröm, vagy
betegség fog hozzá leghamarább bekopogtatni? kérdé-
sekre igyekszik feleletet keresni.

Mellőzve a „hagyma-kalendáriumot,“ melyből az
idő jósltatik meg; „a só- és kenyér-orakulumot,“ me-
lyekből: „az mikor megy férjhez?“ „mikor házasodik?“
jövendőtetik meg; főlemlitem pl. ama szintén babonás,
de szép szokást, hogy a székel háziasszony el nem tűri,
hogy az ó-éy estéjén valami házi dolog félbe maradjon,

gúnya: száradatlan, tészta: dagasztatlan, sat., mert fél,
hogy: ha ez így lenne, az év folytán mindig hátrányban
lesz és kára fog lenni, és pedig a bevégzetlenül hagyott
munkák száma szerint kisebb, vagy nagyobb.

Nemde, olvasóm! az ily jámbor, naiv és csakugyan
senkinek sem vétő babonát inkább elnézed, mint a „fe-
hér ember,“ „lidércz,“ „ördög“ s több effélével ijesztgető
fél tudakos emberek rémokoskodásait, kik a népet nem
kimélik ámitásaiktól, s tőlük ered aztán a tehén-, vagy
bival tejének elvívése stb.-féle babona, melyeknek bár
természetes okuk megvan, de ők varázshatalomnak tűn-
tetik föl; az ilyen emberek beszéde után nem annyira
ama nem létező „fehér ember,“ „lidércz,“ vagy „ördög“
től félsz, hanem elképpedsz azon, hogy a mai világban
olyan emberek is vannak, kik afféle semmiségnek hitelt
tudnak adni; ördög az ember és pedig nem mint a kép-
zelem festi: fark-, vagy szarvakkal, hanem nagy fülek-
kel, mivel okvetetlen föl van ruházva az olyan ember,
ki ilyeneket elhisz és terjeszt, és rossz tettekkel, vagy
munkátlansággal él és árt más embernek, a társadalom-
nak és önnön magának.

Jól tennék az ily ördögök, az ámitók, kik gaz tet-
teikkel a czimet megérdemlik, ha dictiójuk helyett, me-
lyekkel a népet bolondítani merik, elmeancának s dolgoz-
nának.

(Folytatása következik.)

Az önuralom s munkásság. A restség, s káros következményei. A teremtés. Az ember javára szolgáló őstermészet. A tél, mint az élet jelképe.

A szerénység. A káröröm, s következményei. A megelégedés, s az azzal járó boldogság. A szorgalom. A mások jó hírre iránti lelkiismeretesség.

A lég, melyet belélegzünk. Az év szakai. Az árvíz. A Nilus.

Az elszegényedés okai és gyógyszerei. Az önbírálat fontossága. A földgömb mozgásai. Az ausztráliai gyarmatok virágzása s előhaladása. A függetlenségre való törekvés iránya.

A világrészek természettani alakja. A kivándorlás. A megsértések folytáni engesztelékenység. A növényvilág. A hosszúság és szélesség.

A növények felosztása és tulajdonságai. A munka disze. A tenger növényzete. A Continens természettani alapvonalai. Európa folyói. Világrészünknek az őszsz természethezi viszonya. A természet, mint a sziv iskolája.

A földszarkok, az egyenlítő és a földgömb két fele.

A földgömb évi mozgásának okai és hatásai. Az előjárók iránti tisztelet. A földi dolgok változandósága. A szelek és zivatarok. A napnak a teremtésre való befolyása. A kivándorlás a világ különböző részeire.

A nyilvános esendzavarások, s káros következményeik. A tenger sajátosságai.

Az egészséges lakások. Az igazság és bizalom.

A levegő szükségességei, s hasznai. A rágalmazás gyalázatossága. Általános intelmek a javításra. A töke és munka. A munka jutalma.

Hogyan kell az estvéli órákat eltölteni? Szenvedélyeink legyőzése. A növények táplálkozása s növése. Az ősvilág természettani alapvonalai. A répa és nyers takarmány tenyésztése.

A tevékenység jutalma. A növények élettartalma, táplálkozása és betegségei. Az éghajlat. Az isteni gondviselés a tápanyagok felosztásában. A talaj, melyet művelünk. A ravaszság és rágalmazás. A fegyenczek javulása. A hó és jég alakulása. Az élet mulandósága. A britt törvények és alattvalók. A dagály.

Az embereknek a természet iránti egykedvűsége. A fák növése. A mások iránti figyelem és gyöngédség. A távirtda és alkalmazása. Az egyszerű életmód és megelégedés. Az élet és halál.

Az iszákos ember életfolyama. A megelégedés és vallásos kedélynyugalom. Az önmegtagadás és jellemhatározottság. A lélekjelenlét stb.

(Folytatása és vége köv.)

Dr. Székely József,
kir. főügyész helyettes.

Maros mellől 1874. aug. hóban.

A Bethlenianum fehérvár-n.-enyedi collegium neántsávirág.
(Folytatás.)

Nagy-Enyedet, Alsó-Fehérvármegyét s egyáltalában Erdélynek minden megyéit a törvények, a történelem és a nemzeti fennállási szükségesség jogosítják követelni, hogy a Bethlen főtanoda azon részeiben és osztályaiban, a melyekkel 1790. és 1848. években birt, nem csak teljes épségben és sértetlenségben fenntartassék és pedig Nagy-Enyeden, ez ország szinte közép helyén; hanem kötelessége a kormánynak és vallásfelekezetem hiveinek, hogy a mennyiben a kor kívánalmái szerint a real- és gazdasági iskola mellőzhetetlen, azonnal az épületekben és egyéb szükségésekben bőven rendelkező város és környékére multhatatlanul és haladékokat nem ismervé, fölnyékére multhatatlanul és haladékokat nem ismervé, fölálltassanak. Benkő József „Milkovia“ című könyve 355—359. lapjáig egy hatalmas és sokak által tán meg nem fontolt bizonyítékot ad ezen követeléseimhez; 1766-ban egyházi tekintetben létezett nagy-enyedi és károly-fehérvári két ev. ref. egyházi kerületben — tractus — volt 17992 lélek, ide nem számítva az akkorban a küllővári egyházkerülethez kapcsolva volt Medvés, Szt-Benedek, Magyar-Sülye, Magyar-Herepe és Kutyfalva községekben élő, 2090 lelket tevő hitfeleinket; unitáriusok voltak 388-an, összes protestáns tehát: 20,470 lélek; római katolikus a gyulafehérvári egész egyházi kerületben — districto Albensi — volt 1766-ban: 3751 lélek és az 1761-beli összeírás szerint egész Alsó- és Felső-Fehérvármegyék területén — fuisse tum in hoc et superiore comitatu Albensi — 94,497 lélek; görög-nem-egyesült és görög-egyesült vallást követő, oláh: 225 tem-

plom; 406 pap, 383 iskolatanító, kántor és harangozó. A ki gondolkodni akar, tekintsen a térképre, vegye fontolóra a háromszögöt. Gyula-Fehérvár, Balázsfalva és N.-Enyed között s összehasonlítva a fennebbi és a jelen időbeli vallás- és tán nemzeti felekezet szerint is fontos számkülönbségeket, meggyőződik arról, hogy a midőn a háromszög történetesen, vagy szándékosan, szögletei egy-egy főiskolával erősített meg, a nagy-enyedi mind a szuronytól és ágyutól távolabb fekvő hivatott, mint eddig tevő két századon keresztül, ugy ezután is egész országrészünkre túlszárnyalva a három és fél és négy mértföldre fekvő pontokat a protestantismus, a tiszta hazai és nemzeti szeretet önzéstelen világító-tornya és támaszául teljes erőben maradni. A háromszög egész területe hatvan ezer hold földterületet teszen, ellenséges fegyveres táboroknak szinte csekély távolság az egyik a mást segítség bevárása nélküli megrohanására; Rabutin 1704-ben N.-Szebenből a török- és oláhországi hadak 1658-ban Brassóból 5—10 annyi távolságra, mint az említett, elég élénkek valának Enyedet megtámadni és hamuvá tenni, mielőtt segítséget kaphat vala. Mellőzőm az 1848/49-iki pusztitást, a közös kiállott nyomor tán okosabbakká tette az illetőket; hanem a midőn a számok és a történelem az életnek legnagyobb tanítói figyelemre és éber gondolkodás, meg nemes tettekre hívnak fel és kézzel foghatólag előnkbe teszik szükségességét vallás- és nemzetiségi tekintetben magunkra ügyelni, azonnal a védezközök foganatosításáról gondoskodni; teljes azon hitem és reményem, hogy J. V. úr és kevés társai, a mint meggyőződést szerezhettek a fennebbiekből a felől, hogy elvégre valaki van olyan, a ki a nagy-enyedi főiskola jogi viszonyait ismerve, épen ezek és más ezer okok alapján mellőzhetetlennek tartja a Bethlen-főiskolának örök időkre teljes erőben fenntartását; meggyőződést szerez magának arról is, hogy téves alapu lévén buzgolkodása, mint tisztos és istenesen tanusított eljárás a téves útról a jobbra térni; épen ugy a fennebbi okok alapján is eléggé meggyőződhetik ő és társai, hogy heves kitörésük alap- és czél nélküli vala s épen a mérgeesség és kiméletlen irmodor veré s veri meg eszélytelen törekedésében.

A fennebbiekben eleget tettem a jogi és politikai viszonyok és a nemzeti szükségesség teljes kifejtésére, sőt tán, miután időm nem volt röviden írni, igen bőven terjeszkedtem ki egyáltalában minden kérdésbe; hanem a midőn csekély tehetségemet írásra határozom, azt is könnytelen vagyok nyilvánítani, hogy én nem a kötelességszerűleg minden törvényeket és nemzeti körülményeinket ismerni és megtanulni kellettöknek irok; hanem a közép- és polgári osztálynak és azon jóakaró uraimnak, a kik tán elfoglaltatásuk miatt nem mindent tartoznak tudni, s elfoglalt idejük sem engedi a történelem és törvény minden ágaira reá gondolni; a polgári- és közép-osztály pedig a jó indulatot és szándékot, tudom, baráti hajlammal veszi s megegyez a szószaporításnak, a melyet csak az idő szűk volta okoz. A törvény és a szükségeség tehát követelik, hogy N.-Enyeden a hittani osztály, ugynevezett „theologicum seminarium,“ teljes épségben fenntartassék, s mert a hazának és nemzetnek e helyütt mellőzhetetlen teljesen fölszerelt főiskola az alapító Bethlen Gábor által már kimondott academicum gymnasium szükséges, hogy a theológiától elválhatatlan, innen még részben hiányzó philosophiai és természettani osztály kiegészíttessék; mellőzhetetlen, csak a közelebbi években megszüntetett jogi facultásnak visszaállítása. A törvény teljes ismerete és tudása s ennek átszivárgása a nagy-enyedi és más tanintézetekből utolsó sarjadedka és kunyhójaig nemzetünknek, okozói, hogy 1527-ben 1774., 1790., 1841-ben, 1848. és 1867-ben nemzetünk és tényezők sorából ki nem töröltetett, öntudatában bizva és hivatását ismervé, az uralkodóház és összes birodalom védbástyájává vált; a törvénytudomány szűk körbe szorítása, a tudományosság és vagyonosság centralisatiója állíthat elő és teremthet czifra fővárosokat; de a vidéken és megyéken „ázsiai“ állapotok válnak uralkodókká, a közönyösség lép el a jobbakat, s az erőltetett tudatlanság miatt eltéved a nép.

A nagy-enyedi főiskola évi jövedelme 100 ezer frtra tehető, ma minden jószágai és épületei jó karban állanak, a beruházás a jószágokba csak Vingárdon hiányos s minden jövedelmi ágai közárverés útján ma már a legbiztosabban és leghasznosabban haszonbérbe adhatók, a mikor a gazdasági hivatalok és foglalatosságok szerfeletti költségei és kiadásai, egy a haszonbérletekre is felügyelő kezelő ügyvéd és pénztárnok kivüliek minden nem a tantárgyakat illető költségek egyszerre megtakaríthatók.

(Folytatása köv.)

Nevelési képek

a mult századból? (I)

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN-tól.

(Folytatás.)

-- Nem történt, nem történt! Hát szombaton, mikor a kiszabott „szabatáriust“ nem hozták el mind bírő, mind megyebírő, mind pedig pap uram gyermekei!

— Talán azok, mivel nem hoztak: ezért meghátalád őket?

— Meg hát! De nekem bizony fejemre nem ül senki fattya! Jól tudom én ezen jó emberek számítását; ők maguk ültették föl gyermekeiket, hogy szabatárius nélkül játszodjanak, csak azért, hogy öreg napjaimat kesergessék! A conventiómban benne van: „szerdán és szombaton d. u. minden gyermektől pár tojás, vagy pár kukuriczacsó,“ s még ezt a kis jövedelemem is meg akarnák csontkitani, s ép azok, kiknek jó példával kellene elől menni. Most is alig tudom életemet napról-napra tengetni! Oh, bizony keserű egy kenyér ez a tanítói, nevelői kenyér! — sohajt fájdalom-san mester bácsi.

De most kíséjük öregünket az iskolába, legyünk ma egész nap vele; mert hisz délután újra találkozandunk együtt bírő uram házában.

De mielőtt jó öregünk ütömsírasos tanmódszerét figyelmünk tárgyául tennők, nézzünk szét ez iskolaházban gúnyolt viskóban.

Alig másfél ölnyi szélességű s két ölnyi hosszúságú, inkább ölnak, mint iskolaháznak nevezhető viskó ez. Az ajtón levő jókora nyílások talán még a 16-dik századból átmaradt kalendárium-féle papirfoszlányokkal vannak becsirizelve. Az ajtóból kibullott fenyőbogok helye, kukuriczacsuszadarabokkal, rongyfoszlányokkal bedugaszolva. Fakilincs és fazár; ugylátszik ezek az ajtó részeinek legújabb kiadásai. A viskó egyik zúgában óriás nagyságú, szabadszáju cserepes, mely e különben is szűk helyiségnek csaknem hasonfelét foglalja el. Az ajtóval szemben két, ablaknak nevezett nyílás; fele része deszkával, fele része megolajozott lantornával befoltozva, melyen a halvány napsugarak bádgyadtan törnek át és sötétszürkés világot terjesztenek szét a teremben.

A kandallóból félzsúp szalma adja a világot és lanyaha meleget; a szalma vöröses világa, a megolajozott lantornán áttörő napsugaraival vegyülve: a szobában halvány vöröses fényt áraszt szét. A kandallóval két ellentétes oldalon az agyaggal tapasztott talajban 4—4 czölömpön, cserfából, durván faragott két deszka-féle ülőhely foglal helyet. A roskadozott és sövényből font tapasztos faloldal arasznyi faszegekkel van földiszítve, melyekről a gyermekek viseltos, foltozott felöltői oly kecseltjesen kacsintgatnak le a figyelmes szemlélőre. A padlázat gerendái a pókok temérdek seregének munkahelyül szolgálnak, s a félarasznai nyílásokon szél űzi játékát s a hópehely kényelmesen száll a múzsák hajlékába. A rozzant ajtó sarkában egy nyaláb mogyorófpálcza és egy szennyes, vizes edény foglalnak helyet. A két, ablaknak nevezett nyílás közt a mester bácsi nád-ból font háromlábu széke és egy összetakolt fehér asztal díszel: a tanszoba egyetlen pár butora.

Ime halvány festése egy mult századbéli (!) iskolateremnek.

Miután megismerkedtünk a múzsák e lakhelyével; lássuk a mester bácsi foglalkoztató, foglalkozó ütömsírasos tanmódszerét.

Öregünk — felhúzva pápaszemét egész szemöldökéig — görnyedt alakkal halad az iskola felé, kinek jötte a pajkos gyermekcsoporthoz közt nagy rémulést okoz.

— Jancsi! — szól egy ártatlan leány csengő hangja, állj már félre az útból; hát nem látod, hogy mester bácsi mindjárt letapos!

Ugyane perczen már kis Jánosunk válla körül kalimbált a mogyorófpálcza. — Hát, füles kópéja! még el akarsz ejteni, hogy e göröngyökben összetörjem magam? Ugye? De a kis úr fi is jobbnak látta kerekét oldani s perbe nem szállani mester bácsival, tudván az, ha ezt nem teszi? mi következzése leend.

Mester bácsi az iskolaterembe lép.

— Agyin listen jó reeggeelt meesteer bácsiinak — hangzik a kandalló enyhe környezetéből szétiramlott gyermekcsoporthoz köszöntése.

— Jó, jó! Hallottam én már ezt elégszer. Üljetek csak le s fogjunk munkához.

A kandalló enyhe környezetéből szétiramlott gyermekcsereg — e szűk helyiségben lehettek ugy százan — kitől hoya lehetett, lehúzódt. A 4—4 czölömpön álló két falócát pap, bírő és megyebírő uram gyermekei foglalták el, s nagyon boldognak mondhatta magát azon

halandó kis teremtés, kinek még itt, az ezek után főnmaradt helyből egy parányi részecske juthata. A kis műzacsoport nagyobb része, keresztbefont lábaira ereszkedve: a nyirkos talajon foglalja helyet.

(Vége következik.)

Szász-Régen, 1874. okt. 14.

Tekintetes szerkesztő úr!

Városunk művészetpártoló közönségét e hó 4-ike óta, a Beszterczéről ide ájtott Ottep M. vándorszintársulata igyekszik előadásával szórakoztatni. A közönség — melynek türelmét az utóbbi időben ittt megfordult szintársulatok kissé próbára tették volt — kezdetben lanyhán pártfogolta művészeinket, ugyanynira, hogy az igazgató a negyedik előadásnál már oda nyilatkozott, hogy a hat előadásra nyitott bérlet lefolyta után, összesen csak nyolcz bérlője lévén — kénytelen leend innen eltávoznai, s fölkerlte a közönséget, hogy legyen szives legalább e néhány előadást látogatásával megtisztelni.

A közönség az igazgató ezen panaszos kérését szívére vévén, az előadásokat mind jobban kezdi látogatni; s így remélhető, hogy az igazgatóság is indítva érzendi magát a társulat itt mulatása idejét meghosszabbítani.

A társulat maga kevés tagokat számlál és csak közepes képességekkel bír ugyan, mindamelllett az eddig adott darabok meglehetősen összevágók voltak és az itteni polgári zenekar közreműködése mellett — mely néhány taggal az utóbbi időben még erősült — élvezetes estéket képesek nyújtani a minden más időtöltést nélkülöző közönségnek.

És most az itteni polgári lövész-egylet ezen évi ünnepélyes lövészreterve át, megemlítettük, miszerint az e hó 10- és 11-én tartatott meg.

Nem bocsátkozva bele a kitérve volt díjak közelebbi részletezésébe, csak annyit jegyzünk föl, hogy a körölvésekkel elnyert díjak, megközelítőleg az alább következő sorrendben: Dr. Kaiser János, Czoppelt Hugó, Czoppelt Ernő, Wagner Eduárd, Seibriger György, Schuller Dániel, Dr. Fritsch Károly, Wagner Dániel, Hausenblaus József, Möslér János, Madary Lajos és Kinn Gusztáv között oszlottak meg.

Vége, a mint halljuk az itteni jótékony nőegylet is gondoskodni kíván arról, hogy a közelgő unalmas téli estéket élvezetesebbé tegye; e hó 11-kén tartott bizottmányi gyűlésében elhatározván a tél folytán sorsjátékkal egybekötött sétaestélyeket rendezni. A jótékony cél és a kezdeményezők elég biztosítékot nyújtanak az iránt, hogy ezen estélyek városunkban minél gyakoribbakká váljanak.

r... W.

K ü l f ö l d.

Bécsi hírek okt. 11-ről. A „Presse“ szerint a berlini dán követ a dán jegyzőkre ugyancsak szóbeli, de igen előzékeny választ kapott az északi Schleswigben levő dán alattvalókkal szemben követett rendszabályokat illetőleg; dán körökben Németország előzékeny közlekedése kiváló megnyugvást idézett elő. A pénzügyminiszter beterjesztette budget-javaslatát az 1875. évre. Szükséglet 381,782,551 frt, tehát 1,482,762 frttel kevesebb, mint a tavaly; előirányzott bevétel 369,429,694 frt; e szerint deficit 12,352,857 frt, melynek mikénti fedezéséről azonban gondoskodni van. A bécsi pénzügyér az egyensúly helyreállítás tekintetéből az adó reformjavaslatok elintézését sürgeti.

Rainer főherceg tábornagszernagygyá léptettetett elő. A „Neue Fremdenblatt“ külföldi rovatának vezetője: Vogel, a berlini városi törv.-szék megkeresésére az Arnim ügyben tanúképen kihallgattatott. Kihallgattatott nevezett lap szerkesztője is és eskü mellett vallotta, hogy Lang neki „diplomatai leleplezések“ céljából iratokat ajánlott fel.

A bécsi egyetem új rektorának: Wahlbergnek beiktatási ünnepélyén Stromayer közoktatásiügyi minisztert az egyetemi ifjúság mind megjelenése, mind távozása alkalmával kipisszegtette.

Bágya Károly főhadnagy párbajban elesett s temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Berlin, okt. 21. A birodalmi gyűlés okt. 29-kén nyitattik meg. A gyűlést a császár szándékozik megnyitni. Arnim ügyében a vizsgálóbíró okt. 21-kén jegyzőkönyvvezetőjével együtt Párisba utazott a követségi személyzet kihallgatása végett.

A „Nordd. Ztg“ ismételtén határozottan demintirozza külföldi lapok azen hírét, hogy Németország Spanyolhon ügyeibe beleavatkozni szándékoznék.

Páris, okt. 21. A pótválasztásoknál a köztársaságiak számos kerületben győztek s a választás eredményével több miniszterváltozást hoznak összeköttetésbe.

Brüsszel, okt. 20. Királyi rendelettel fogva Belgium két katonai főkerületre osztatik. Az egyik kerület magában fogja foglalni Antwerpent, keleti és nyugati Flandriát, a másik Brabant, Hennegau, Limburg és Luxemburg provinciákat.

Bayonne, okt. 20. Azon hír, hogy szanyol köz-társaságiak több angolt, azok között az új-yorki „Times“ levelezőjét is főbe lövették volna, alaptalannek nyilvánítatik.

London, okt. 20. Az orosz trónörökös és az orosz követ okt. 19-én meglátogatták Chirslehurstban Eugénia excsászárnét.

H i r r o v a t.

— **Királyunk** a királynővel novemberben incognitó nagy vadászatra újra Csehországba utazik. Azonban a telet, mint több lap értesül, mégis a magyar fővárosban töltendik.

— **Nyèki János** színigazgató jelenti, hogy 20 személyből álló szintársulatával a téli idényt városunkban fogja töltetni s előadásai műsorozatát Dóczi Lajos 100 darab aranyot nyert „Csók“ című vigjátékával kezdendi meg f. év okt. 31-én. Bérletjegyek már előre válthatók.

— **A honvédség** az idei őszi gyakorlatok bevégzése után új elhelyezést és beosztást nyert. Az erdélyi honvédkerületet (Kolozsvár) illetőleg az ordre de bataille-nak ide vonatkozó része így hangzik: Erdélyi honvédkerület Kolozsvártt. A gyalogság közül a 28-ik zászlóalj Sz.-Régenben, a 30-ik zászlóalj Kolozsvártt, a 31. zászl. Beszterczén, a 32. zászl. Dézsen, a 19. zászl. Déván, a 20. zászl. Gyulafehérvártt, a 29. zászl. N.-Enyeden, a 21. zászl. Szebenben, a 25. zászl. Erzsébetvárosban, a 26. zászl. Cs.-Szeredában, a 27. zászl. M.-Vásárhelyt, a 22. zászl. Fogarasban, a 23. zászl. Brassóban, a 24. zászl. K.-Vásárhelyt lesz elhelyezve. A lovasság közül a $\frac{1}{12}$ és $\frac{2}{13}$ szakasz M.-Vásárhely, a $\frac{3}{11}$ és $\frac{4}{36}$ szakasz Segesvártt fog állomásozni. A honvédkerületi szórlövegosztály Maros-Vásárhelyt állomásoz a 7. 8. 9. szórlöveg-ütegekkel.

— **A brassói közönséges nyugdíjintézet**, a Wittich-féle könyvkereskedés megszűntével, az ezen cég által folytatott ügynökséget átruházta maros-vásárhelyi polgár: Molnár József. Lakása: sörházuteza 1302. sz. alatt.

— Az „Erdély“ a helyi dalárda és zeneegylet működéséről épen most emlékezik gúnyos megjegyzéseivel; most, midőn biztos tudomásunk szerint mindkét egylet teljes erőlyllyel igyekezik előbb-előbb haladni. Hiszen ha lankadás mutatkoznék is, nem gunyolódással, hanem buzdító jóakaratu figyelmeztetéssel kellene egy szépirodalmi lapnak a szépművészeti czélokra közremunkálni. Ugy látszik, hogy az „Erdély“ művészeti egyleteink egyik ellenségével, ki „Több jóakaró tag“ aláírással intézte megtámadásait, izlés tekintetében, mint régebb, úgy most is egy uton halad.

— **A mai nappal** megkezdődtek városunkban a szürettek, de a borult idő, mely már nagy hajlandóságot az esőre is kimutató, nem a legkedvezőbb napokat igéri.

— **Hymen.** Felvinczi levelezőnk tudósít, hogy Mészáros István, felvinczi kir. járásbíróági irnok, eljegyezte Horvát Nina kisasszonyt, Horvát György aranyos-széki birtokos kellem- és szelleműs leányát. Esküvőjüket nov. 1-én tartják. Áldást és boldogságot kívánunk frigyükre!

— **Szászvároson** a napokban több betöréssel párosult tolvajságok történtek. E hó 9-én, a város leglátogatottabb pontján, a vásártér közelében egy Vinkler nevű kereskedőtől 10—12 frt értékű rézpénzt csentek el. A merész tolvaj este kapuzárás előtt lopódzott az udvarba, s az üvegesajtó ablaktáblája bezúzása után, annak keskeny nyilatán a raktárba hűződött, a honnan aztán könnyen kivihető gonosz szándékát. Ugyanazon éjjel 12 és 1 óra között Wagnernél sokkal nagyobb mérvű lopás követtetett el. A háziúr pénzes-szekrényét a tolvaj itt alkulcsesal kinyitván, 870 frtot vitt magával. A rögtön megindított nyomozat minden eredmény nélkül maradt.

Maros-Vásárhelyt, 1874. október 22-én tartott heti vásáron mutatkozott piaci árjegyzék.

Egy 16 kupás véka tisztabúza . . .	1 frt 80 kr.
„ „ „ „ rozsa . . .	1 „ 15 „
„ „ „ „ törökbúza . . .	1 „ 10 „
„ „ „ „ árpa . . .	— „ 90 „
„ „ „ „ alakor . . .	— „ 50 „
„ „ „ „ zab . . .	— „ 52 „
Egy lúd . . .	1 frt — kr.
Egy tyúk . . .	— „ 45 „
Egy pár csirke . . .	— „ 50 „
Egy tojás . . .	— „ 2 „
Egy font marha- vagy borjúhús . . .	— „ 16 „
„ „ sertéshús . . .	— „ 36 „
„ „ berbéshús . . .	— „ 12 „
„ „ tömlőtúró . . .	— „ 40 „
„ „ szalonna . . .	— „ 52 „
Egy kupa tehéntej . . .	— „ 12 „
„ „ bivaltej . . .	— „ 20 „

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

Nyomatatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1874.

H I R D E T M É N Y E K.

(69)

(1—3)

Árverési hirdetmény.

A maros-vásárhelyi csizmakészítő ipartársulatnak a nagy piac sorban a legjobb helyen 540. szám alatti köépületes telke, mely áll 7 szobából, kényelmesen ellátva, utczára nyíló két ajtóval, melynek egyike jelenben mésszárszék; alkalmas konyhával, nagy istállóval, nagy félereszszel, jó pinczével, tágas udvarral, jó kúttal ellátva, az 1875-ik év április hó 24-től kezdve, három egymás után következő évekre, vendéglőnek vagy bármi használatra, folyó év november hó 24-ik napján a hely színén, délután 2 órakor közárverés útján, a legtöbbet ígérőnek ki fog adatni; felkiáltási ár 1500 o. é. forint, bánatpénz annak 10%, mire a ki-venni szándékozók tisztelettel meghivatnak.

A kiadási feltételek addig is megtekinthetők társulati elnök Onodi Sándor ur házánál régi-baromvásár-uteza 679-ik szám alatt.

(66)

(2—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosak tanusítványai által ki-tüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnyóvénynedve.

Leghathatós szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számárhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — Egy eredeti üvegtégely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. april 8-ról a növényország leghasznosabb ne-meiből a legszorgalmatosabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorhaj, vérhas, puffadás és kólika-fájdalmak ellen. Ezenkívül leghathatós és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg ára 1 frt 50 kr., kisebb üveg 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárakban kapható: Maros-Vásárhelyt Bucher M. kereskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Prener W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszerésznél, Beszterczén Kelp F.-nél, Baróthon Libitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Rekert gyógy., Gyulafehérvárt Frölich Gyula gyógyszerésznél, Csikszeredán Leicht F.-nél, Fogaras Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógyszerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásárhelyt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász-Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csuttag és társánál, Segesvárt Deutsch I. B., Szamos-Ujvárt Csauz J.-nél, Temesvárt Weszely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrudbányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.